

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **L. V.,** proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje,** se sídlem Žerotínovo náměstí 3/5, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 7. 2017, č. j. 62 A 52/2017 - 68,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala dne 6. 3. 2017 žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) na ochranu proti nezákonnému zásahu žalovaného, který měl spočívat v *„manipulaci se spisy OM 323/02“* a v *„poskytnutí informací ze spisů neoprávněným osobám“*. Spolu s podanou žalobou požádala o osvobození od soudních poplatků a navrhla, aby jí byl ustanoven zástupce z řad advokátů.

[2] V záhlaví označeným usnesením krajský soud zamítl stěžovatelčinu žádost o osvobození od soudních poplatků a její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Konstatoval, že stěžovatelka uvedla své majetkové poměry naposledy na jaře 2015 ve věci sp. zn. 62 A 32/2015. Krajský soud proto stěžovatelku vyzval k doložení její aktuální majetkové situace, na což nijak nereagovala. Podle krajského soudu nelze bez dalšího vycházet z podkladů, které stěžovatelka předložila před více než dvěma lety, neboť za takovou dobu mohlo dojít v životě stěžovatelky a její rodiny k řadě změn, jež se mohly odrazit v jejích poměrech. Stěžovatelka tedy neobjasnila a neprokázala svou majetkovou situaci, její žádosti o osvobození od soudních poplatků tak nemohlo být vyhověno. Z důvodu nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků krajský soud nemohl vyhovět ani návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Výroky I. a III. usnesení krajského soudu, kterými krajský soud zamítl žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce, napadla stěžovatelka

kasační stížností. Uvedla, že opakované sdělování příjmů a výdajů stěžovatelky a členů její domácnosti je zásahem do základních práv (ochrana soukromí, spravedlivý proces, rovnost účastníků) a *„rozporné s mezinárodní dohodou (zájem dítěte) a se zákony"*. Je v rozporu s dobrými mravy, aby soud podmiňoval nemajetné matce osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce opakovaným sdělováním informací, s nimiž nesmí stěžovatelka jako matka bez souhlasu potomků nakládat z důvodu ochrany osobních údajů.

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti dále uvedla, že opakovaně podává námitku podjatosti ve věcech vedených u krajského soudu pod sp. zn. 62 A 52/2017 a sp. zn. 62 A 51/2017. Konstatovala, že o těchto námitkách podjatosti již sice bylo Nejvyšším správním soudem rozhodnuto, ten však nezohlednil *„skutečnosti mu známé z úřední činnosti, a sice že postupem senátu 62 A došlo k jinému zásahu"*. Nadto bez odpírané právní pomoci nemohla stěžovatelka uplatnit všechny argumenty. Krajský soud stěžovatelce nejméně od prosince 2015 odpírá nahlížení do určité části soudních spisů. Správní orgány a krajský soud nejsou schopny a ochotny předložit stěžovatelce kompletní spisy, na jejichž základě rozhodovaly a rozhodují způsobem *„kabinetní justice"*. Nejméně do rozhodnutí Ústavního soudu o stěžovatelčiných ústavních stížnostech podaných v roce 2017 (jejichž předmětem je posouzení, zda je či není v rozporu se základními právy vyžadování doložení příjmů dalších subjektů osobních údajů, aby mohlo být rozhodnuto o osvobození stěžovatelky od soudních poplatků) by podjatí soudci senátu 62 A měli být ve vztahu ke stěžovatelce *„postaveni mimo službu"*.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil. Spolu s kasační stížností podala stěžovatelka návrh na přiznání odkladného účinku, který Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 17. 8. 2017, č. j. 5 As 221/2017 - 22, zamítl.

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení [§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.")] a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastnicí řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Pokud jde o splnění poplatkové povinnosti v řízení o kasační stížnosti, v tomto řízení stěžovatelku poplatková povinnost nestíhá s ohledem na to, že její kasační stížnost nesměřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (blíže viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Jak dále vyplývá ze zmiňovaného usnesení rozšířeného senátu, stěžovatelka v řízení o kasační stížnosti, která nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí krajského soudu, ani proti rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem končí, nemusí rovněž splňovat podmínku dle § 105 odst. 2 s. ř. s. (povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem nebo jeho zaměstnancem nebo členem, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie).

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Z obsahu soudního spisu plyne, že stěžovatelka spolu se žalobou podala žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh, aby jí byl ustanoven zástupce z řad advokátů. K uvedenému toliko prohlásila, že příjmové a majetkové poměry jí nedovolují zaplatit náklady spojené se zastoupením advokátem a soudní poplatky, přičemž daná problematika je dle jejího názoru právně složitá. Výzvou ze dne 16. 6. 2017 krajský soud stěžovatelku vyzval k vyplnění zaslaného formuláře o majetkových poměrech a k doložení veškerých skutečností tam uvedených, a to ve lhůtě dvou týdnů od doručení této výzvy. Zároveň stěžovatelku vyzval, aby doložila výpisy ze svých bankovních účtů, měsíční příjmy a výdaje (zejména náklady na bydlení a stravu). Stěžovatelku poučil o tom, že nevyhoví-li uvedené výzvě, bude její žádost zamítnuta. Stěžovatelka na výzvu nijak nereagovala, načež krajský soud dne 12. 7. 2017 vydal napadené usnesení.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

[11] Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2012, č. j. 1 As 35/2012 - 32, plyne: *„Při zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat (srov. usnesení NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikované pod č. 537/2005 Sb. NSS, či rozsudek NSS ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51). Skutečnosti rozhodné pro osvobození může účastník uvést přímo v žádosti. Neučiní-li tak, soud jej k tomu vyzve. Zpravidla se tak děje výzvou k vyplnění „Potvrzení o majetkových a výdělkových poměrech“. Příjmy je pak nutno doložit potvrzením, u ostatních skutečností žadatel prohlašuje, že poskytl pravdivé údaje. Při úvaze o splnění podmínek pro osvobození vychází soud ze žádosti a dokladů účastníka řízení, případně z dalších skutečností, jsou-li mu známy, např. z jiného řízení.“* V rozsudku ze dne 14. 1. 2009, č. j. 4 As 63/2008 - 105, zdejší soud konstatoval, že „[p]*ředpoklady pro osvobození od soudního poplatku je vždy třeba posoudit zcela konkrétně s ohledem na okolnosti existující v době vyměřování soudního poplatku.*“ V rozsudku ze dne 28. 5. 2015, č. j. 10 As 72/2015 - 23, Nejvyšší správní soud uvedl, že při rozhodování o žádosti účastníka řízení o osvobození od soudních poplatků je soud povinen vždy hodnotit konkrétní, specifické a též aktuální skutečnosti ovlivňující majetkové poměry žadatele. Soudem zasílané formuláře o majetkových poměrech jsou ostatně zjevně koncipovány tak, aby v nich byly uvedeny aktuální informace o výdělkových poměrech žadatele o osvobození od soudních poplatků.

[12] V nyní projednávané věci je podstatné, že ve vztahu k žádosti o osvobození od soudních poplatků stěžovatelka neunesla břemeno tvrzení a důkazní. Pouhé ničím nedoložené prohlášení, že jí její majetkové poměry neumožňují uhradit soudní poplatek a náklady za zastoupení advokátem, je zcela nedostatečné pro posouzení, zda existují

konkrétní, specifické a aktuální skutečnosti svědčící pro vyhovění její žádosti. Krajský soud postupoval správně, v souladu se zákonem a v zájmu zachování práv stěžovatelky, pokud ji vyzval k doplnění a doložení tvrzení týkajících se jejích majetkových poměrů. Tím, že stěžovatelka na výzvu krajského soudu nijak nereagovala, zapříčinila, že krajský soud nemohl zjistit a ověřit skutkové okolnosti týkající se její majetkové situace. Proto mu nezbylo, než její žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnout. Z napadeného usnesení je zřejmé, že krajský soud zjišťoval, zda mu nejsou známy skutečnosti například z jiného řízení, které by mohly přispět ke zjištění současné majetkové situace stěžovatelky. V tomto ohledu uvedl, že mu jsou známy její majetkové poměry z jara 2015, jež stěžovatelka uvedla v rámci řízení vedeného pod sp. zn. 62 A 32/2015, ty však posoudil jako neaktuální, jak dále rozvedeno. Postup krajského soudu shledává Nejvyšší správní soud zcela v souladu s právními předpisy a s výše citovanou judikaturou.

[13] Námitka nezákonnosti požadavku opakovaného doložení příjmů a výdajů stěžovatelky a sdělení týkajících se členů domácnosti z důvodu ochrany osobních údajů stěžovatelka uplatnila poprvé až v kasační stížnosti. Proto nelze krajskému soudu vytýkat, pokud se jimi v napadeném usnesení *explicite* nezabýval. První z uvedených argumentů stěžovatelky je reakcí na postup krajského soudu, který se v zájmu zachování jejích práv snažil zjistit skutečnosti, které by mohly přispět k objasnění majetkových poměrů stěžovatelky a k posouzení předpokladů pro její případné osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že více než dva roky staré údaje sdělené stěžovatelkou v rámci jiného řízení, které si krajský soud vyhledal sám, aniž by na ně stěžovatelka jakkoliv v tomto řízení upozornila, samy o sobě nemohly vést k vyhovění její žádosti. Ani argumentaci týkající se ochrany osobních údajů členů domácnosti stěžovatelky neshledal zdejší soud případnou. Krajským soudem požadované informace jsou ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. pro jeho rozhodnutí o žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků zcela nezbytné; požadavek na jejich sdělení se opírá o zákonný důvod (§ 86 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Soud je přitom subjektem vykonávajícím veřejnou moc a za tímto účelem je oprávněn shromažďovat a zpracovávat osobní údaje v potřebném rozsahu (§ 3 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů). Ani zcela obecná a nijak nepodložená tvrzení stěžovatelky týkající se práv na ochranu osobních údajů tedy Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými. Lze uzavřít, že krajský soud nepochybil, pokud žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků zamítl.

[14] Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. (ve znění účinném do 14. 8. 2017 se jednalo o § 35 odst. 8 s. ř. s. – pozn. NSS) může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením navrhovateli zástupce, jímž může být i advokát, jestliže jsou u něho kumulativně splněny dvě podmínky, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Vzhledem k tomu, že u stěžovatelky nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nebyly u ní rovněž naplněny podmínky pro ustanovení zástupce z řad advokátů, jak již správně uvedl krajský soud v napadeném usnesení.

[15] Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že v projednávané věci nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Nejvyšší správní soud proto neshledal kasační stížnost důvodnou a zamítl ji.

[16] K námitkám podjatosti ve věcech vedených u krajského soudu pod sp. zn. 62 A 51/2017 a 62 A 52/2017 (nyní projednávaná věc) Nejvyšší správní soud sděluje, že o nich již bylo pravomocně rozhodnuto usneseními Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. Nao 142/2017 - 80 (nabylo právní moci dnem 8. 6. 2017), a č. j. Nao 143/2017 - 56 (nabylo právní moci dnem 7. 6. 2017; ústavní stížnost stěžovatelky proti tomuto usnesení byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2017, sp. zn. II. ÚS 2269/17). V citovaných usneseních byly stěžovatelce podrobně sděleny důvody, proč její námitky nebyly shledány jako opodstatněné. S ohledem na naplnění tzv. negativní procesní podmínky překážky věci pravomocně rozhodnuté (*res iudicata*) je vyloučeno, aby Nejvyšší správní soud o opakovaně vznesených námitkách podjatosti totožného obsahu znovu rozhodoval (srov. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 7. 1994, sp. zn. Nco 123/94).

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení o své kasační stížnosti úspěch neměla a žalovanému žádné náklady v tomto řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. září 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu